

Miroslav Števík

(Muzeum Spisza w Spiskiej Nowej Wsi)

K datovaniu a obsahu súpisu výnosov a príslušenstva hradu Ľubovňa zo 16. storočia

ZARYS TREŚCI: Autor artykułu, na podstawie analizy „Rejestru dochodów i powinności należących do zamku Ľubovňa” z Narodowego Archiwum Węgierskiego, który był wcześniej datowany na XVII w., ustalił, że powstał on około 1586 r. Badany dokument dzięki właściwemu datowaniu można uznać za jedno z najważniejszych źródeł do dziejów gospodarczych i politycznych zastawionej części Spisza w XVI w.

SŁOWA KLUCZOWE: Słowacja, Spisz, zastaw spiski, rejestr dochodów i powinności, księga miejska, zamek Lubowla, XVI w.

ABSTRACT: On the basis of the analysis of “The Register of Incomes and Obligations belonging to the Castle Ľubovňa” from the National Archives of Hungary, which was previously dated to the 17th century, the author of the article established that it had been written ca. 1586. Owing to proper dating, the studied document may be regarded as one of the most important sources for the economic and political history of the pledged part of Spiš region in the 16th century.

KEYWORDS: Slovakia, Spiš, Spiš pledge, register of incomes and obligations, town records, Ľubovňa castle, 16th century

V Maďarskom národnom archíve sa nachádza nedatovaný urbár hradu Ľubovňa, ktorého vznik jeho pracovníci zaradili do 17. storočia.¹ Takéto určenie nie je správne. V skutočnosti vznikol ešte v 16. storočí. Dokumentujú to prinajmenšom

¹ Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest, Urbaria et conscriptiones, E 156, Fasc. 112, č. 57.

dve skutočnosti. V urbári sa pri obci Litmanová píše, že vznikla približne pred 16 rokmi. Z iných prameňov je známe, že k obnove obce na valašskom práve došlo v roku 1570, keď spišský starosta Mikuláš *Maciejowski* vydal jej lokačnú listinu.² V nedatovanom urbári sa spomína spišský starosta Gašpar *Maciejowski*, o ktorom je známe, že svoju funkciu na Spiši vykonával v rokoch 1583–1591.³ Znamená to, že súpis výnosov a príslušenstva, resp. urbár hradu Ľubovňa (*Reditus et pertinentia omnia ad Arcem Lyblow; Vrbarium arcis Lybloviensis*) vznikol okolo roku 1586. Spomínaný prameň obsahuje množstvo zaujímavých informácií najmä k hospodárskym dejinám zálohovaného územia Spiša z osemdesiatych rokov 16. storočia. V nasledujúcich riadkoch sa budeme bližšie, výberovo venovať niektorým jeho častiam.

Keďže počas obdobia zálohu tvorilo 13 miest z niekdajšieho Spoločenstva 24 spišských miest osobitnú Provinciu XIII spišských miest, jej záväzky voči poľskej správe na hrade Ľubovňa sú vymedzené ako celok. 13 miest platilo *cenzus* (pozemkovú daň) najprv 1 000 zlatých, v čase predmetného súpisu po 1 360 zlatých v troch termínoch – na sviatok sv. Jána Krstiteľa, sv. Martina a uprostred Veľkého pôstu, čo spolu ročne činilo 4 080 zlatých. Mesto Podolíneč, pomenované na rozdiel od Starej Ľubovne a Hniezdneho termínom *civitas*, platilo *cenzus* v dvoch termínoch – na Turíce a na sv. Martina po 62 poľských zlatých, teda spolu 124 poľských zlatých. Mesto (*Oppidum*) Hniezdne rovnako platilo *cenzus* na Turíce a na sv. Martina po 62 uhorských zlatých, teda spolu 124. Okrem toho Hniezdňania mali za povinnosť zasiať, zožať a priviesť na hrad 40 gbelov hradného ovsa, jeden deň nakosiť trávu a potom rovnako seno priviesť na hrad. Inak boli od všetkých prác oslobodení. Mesto (*Oppidum*) Stará Ľubovňa platilo *cenzus* v troch termínoch po 51 zlatých a 27 denárov – na sv. Juraja, na sv. Jakuba a na Vianoce, celkovo 153 poľských zlatých a 81 denárov. Ďalej ešte zaplatilo 16 zlatých. Dediny riadiace sa nemeckým právom (*Villae Germanorum*) – Chmeľnica, Nová Ľubovňa, Forbasy, Nižné Ružbachy a Vyšné Ružbachy platili *cenzus* každoročne v troch termínoch, a to na sviatky sv. Jána Krstiteľa, v strede veľkého pôstu a na sv. Martina po 30 poľských zlatých, čo spolu činilo 90 poľských zlatých. Ďalej tieto obce na sviatok sv. Juraja platili poplatok 21 poľských zlatých a 21 denárov, nazývaný vojenné (*Vaiennam sive militare*), na sviatok sv. Jakuba poplatok 10 uhorských zlatých a 40 denárov, nazývaný *Wocznicz*. Tento poplatok sa týkal voziara, ktorý

² BEŇKO, Ján: *Osídlenie severného Slovenska*. Košice 1985, s. 176.

³ KURTYKA, Janusz: *Starostwo spiskie (1412–1769/70)*. In: Gładkiewicz, Ryszard – Homza, Martin (eds.): *Terra Scepusiensis*. Levoča–Wrocław 2003, s. 529.

každoročne zabezpečoval prevoz dreva na hrad.⁴ Na Nový rok platili poplatok 10 uhorských zlatých a 40 denárov, nazývaný *Drenovich*, teda drevné.⁵

Okrem obcí riadiacich sa nemeckým právom existovali na zálohovanom území aj sídla, ktoré sa riadili valašským právom. Prameň ich nazýva rusínske – *Villae Ruthenicae*. Na rozdiel od obcí označovaných ako nemecké v zmysle právnom, možno o rusínskych obciach konštatovať, že nie sú takto spomínané iba v právnom zmysle, ale že v nich aj dominovalo rusínske obyvateľstvo. Rusínska obec Jakubany platila *cenusus* na sviatok sv. Martina 30 poľských zlatých a na Turíce 1 zlatý a 4 denáre. Rusínska dedina Kamienka platila *cenusus* na Turíce 15 poľských zlatých, ďalej 1 uhorský zlatý a 4 denáre. Rusínska dedina Jarabina platila *cenusus* na Turíce 8 poľských zlatých, ďalej 1 zlatý a 4 denáre. O rusínskej dedine Litmanová prameň uvádza, že bola založená približne pred 16 rokmi a až do tohto času čerpala slobodu, ale už môže podliehať záväzkom a prácam ako iní. Podľa lokačnej listiny z roku 1570 mali poddaní dostať 12-ročnú lehotu (oslobodenie od povinností voči zemepánovi).⁶ Znamená to, že im mala vypršať v roku 1582. Na ceste zo Starej Lubovne do Poľska existovala krčma nazývaná *Taberna Krombach*, ktorej majiteľ odovzdával na sviatok sv. Martina poplatok vo výške 3 uhorských zlatých.

Ďalšie povinnosti sa týkali mlynov. Hniezdne odovzdávalo z mlyna každoročne 150 gbelov múky, 5 gbelov pšenice a 50 gbelov jačmenného sladu. Mlynár dal na sviatok sv. Juraja 2 uhorské zlaté. V Starej Lubovni sa nachádzali dva mlyny. Z prvého dal mlynár 165 gbelov múky, 90 gbelov jačmenného sladu, 10 gbelov pšenice. Na sviatok sv. Juraja zaplatil mlynár 1 uhorský zlatý. Z druhého dal mlynár 100 gbelov múky, 50 gbelov jačmenného sladu, 5 gbelov pšenice a na sviatok sv. Juraja zaplatil 1 uhorský zlatý. Celková finančná čiastka za vyššie uvedené dane a poplatky činila 4 656 zlatých a 80 denárov.

⁴ MAŁECKI, Jan (ed.): *Lustracja województwa krakowskiego 1564*. Warszawa 1962, s.185.

⁵ MAŁECKI, Jan (ed.): c. d., s. 185. V latinčine sú oba poplatky uvedené termínmi: *Lignalia et aurigalia*.

⁶ BEŇKO, Ján: c. d., s. 176.

Tabuľka č. 4. Štruktúra finančných príjmov z daní a poplatkov hradu Lubovňa zo zálohovaného územia okolo roku 1586

Názov daňového subjektu	Druh dane, resp. poplatku	Výška dane, resp. poplatku zlaté P. (poľské) – H. (uhorské) / denáre
XIII spišských miest	<i>cenzus</i>	4 080 fl.
Podolíneec	<i>cenzus</i>	124 fl. P.
Hniezdne	<i>cenzus</i>	124 fl. H.
Stará Lubovňa	<i>cenzus</i>	153 fl. P. /81 d.
Chmeľnica, Nová Lubovňa, Forbasy, Nižné Ružbachy, Vyšné Ružbachy	<i>cenzus vojenné drevné vozne</i>	90 fl. P. 21 fl. P. /21 d. 10 fl. H./40 d. 10 fl. H./40 d.
Jakubany	<i>cenzus</i>	30 fl. P. 1 fl. / 4 d.
Kamienka	<i>cenzus</i>	15 fl. P. 1 fl. H. / 4 d.
Jarabina	<i>cenzus</i>	8 fl. 1 fl. / 4 d.
Litmanová		-
krčma Kremná	<i>cenzus</i>	3 fl. H.
mlynár z Hniezdneho	poplatok z mlyna	2 fl. H.
prvý mlynár z Lubovne	poplatok z mlyna	1 fl. H.
druhý mlynár z Lubovne	poplatok z mlyna	1 fl. H.

Z uvedeného prehľadu peňažných príjmov hradu Lubovňa je evidentná hospodárska sila Provincie XIII spišských miest v rámci poľského zálohu na Spiši, ktorej podiel tvoril z celkových finančných príjmov cca 87 %.

Vyšné Ružbachy odovzdávali dvadsiatok plodín hradu, Nižné Ružbachy nič, pretože ho dostával farár. Nová Lubovňa odovzdávala dvadsiatok hradu. Nemecké dediny (*villae Germanicae*) odovzdávali obilie, peniaze, zeleninu, vajcia a obhospodarovali polia patriace hradu. Rusínske dediny (*Villae Ruthenicae*) odovzdávali zo stád dvadsiatok. Každý, kto mal stádo oviec odovzdával aj jedného barana a 3 syry. Tri obce odovzdávali 3 prikrývky a každá z nich aj nádobu bryndze. Jakubany zabezpečovali doručovanie listov v Uhorsku a na Spiš, Kamienka a Jarabina v Poľsku. Farári z 13 miest, teda z Provincie XIII spišských miest, pre hradný osev dávali každý rok 150 gbelov ozimnej pšenice, 50 gbelov pšenice, 200 gbelov

jačmeňa a 100 gbelov ovsu. Oddelene dávali hradnému kapitánovi 50 gbelov ovsu a notárovi rovnako 50 gbelov ovsu. V Chmeľnici boli dve polia patriace hradu. Za ich využívanie dávali na sviatok sv. Juraja 1 zlatý 50 denárov. Ďalšou zvyklosťou okolitých obcí bol každoročný predaj ovsu za peniaze pre potreby hradu, konkrétne 1 gbel za 6 denárov.

Tabuľka č. 5. Množstvo predaného ovsu hradu Lubovňa obcami ľubovnianskeho panstva okolo roku 1586

Názov dediny	počet gbelov	Názov dediny	počet gbelov
Chmeľnica	200 gbelov	Nová Lubovňa	200
Jakubany	200 gbelov	Kamienka	200
Nižné Ružbachy	150 gbelov	Vyšné Ružbachy	150
Forbasy	100 gbelov	Jarabina	100

Celkovo sa za 1 300 gbelov zaplatilo 78 zlatých. Ďalej každý sedliak v dištrikte, teda ľubovnianskom panstve, dával na hrad jednu fúru sena v jesennom období. Dedina Lacková, ktorá predtým patrila Šimonovi Gładiszovi, niekdajšiemu hradnému pisárovi a správcovi 13 miest, doloženému v písomných prameňoch v rokoch 1561 – 1581,⁷ bola vrátená pod správu hradu a istý *Rostoczky* platil na Veľkú noc nájom 50 zlatých. Zaujímavý údaj prináša prameň o prepozitúre v Lendaku, ktorá so svojím príslušenstvom mala jurisdikčne podliehať hradu. Kláštor križovníkov sv. Hrobu bol najdlhšie existujúcim kláštorom Spiša, ktoré vznikli počas stredoveku. Tamojší prepoš sa zúčastňoval generálnej kapituly v poľskom Miechowe ešte aj v druhej polovici 16. storočia (napr. v rokoch 1574, 1580). K zrušeniu kláštora došlo v roku 1593.⁸

Medzi vojakmi sa vždy nachádzal kováč, ktorý robil potrebnú prácu pre hrad. Za štvrtrok sa mu platilo 90 denárov. Ďalej dostával z kuchyne jedlo a pivo (jednu pintu). Keď nemal prácu, nedostával nič, mal svoju plácu, akú mali ostatní vojaci. Ďalší remeselníci v meste, ktorí vykonávali práce pre hrad, dostávali zaplatené podľa dohôd. V mestách a dedinách – Stará Lubovňa, Chmeľnica, Hniezdne

⁷ KURTYKA, Janusz: c. d., s. 528, pozn. 228.

⁸ WAGNER, Carolus: *Analecta Scepussii sacri et profani*, III. Viennae 1778, s. 151; NAKIELSKI, Samuel: *Miechovia sive promtuarium antiquitatum monasterii Miechoviensis*. Cracoviae 1634, s. 693 – 694, 707; VOJTAS, Jozef: Z minulosti križovničieho prepošstva v Lendaku. In: *Spiš. Vlastivedný zborník*, 1, 1967, s. 85.

a Nižné Ružbachy, teda všetko sídla popri rieke Poprad, pôsobili rybári, ktorí mali povinnosť v určených dňoch odovzdávať na hrad ryby, presnejšie holbu rýb. Pojem holba je starou jednotkou objemu a pochádza z nemeckého slova *halbe*, polovica.⁹ Preto sa v originálnom texte nachádza spojenie *unam mediam siue halbam piscium* (jedna polovica alebo holba rýb). Veľká holba obsahovala 0,9 litra, malá 0,62 litra.¹⁰ Chmeľnica dodávala ryby v stredu, Stará Lubovňa v piatok, Hniezdne a Nižné Ružbachy v sobotu. Obec v Poľsku, za riekou Poprad (*pagus ultra fluvium Popram*), patriaca k panstvu Muszyna (*ad Mussinam*) – Zubrzyk (*Subrik*) využívala hradné pasienky, za čo odovzdávala na hrad určitý počet rýb. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť jeden fakt. Obyvatelia poľskej obce Zubrzyk akiste využívali pasienky na ľavom brehu rieky Poprad, teda na uhorskej strane hranice. Údolia potokov Hraničná i Sulín neboli ešte v tomto čase z uhorskej strany osídlené. Aj preto bolo možné, že tento priestor využívali obyvatelia poľského Zubrzyka z druhého brehu rieky Poprad. V Starej Lubovni sa vyberalo clo, ktoré bolo prenajaté za 60 uhorských zlatých mimo chmeľu, ktorý sa týkal potrieb hradu. Poľovníci, resp. lovci boli dvaja v Jarabine, ktorí zabezpečovali pre hrad divinu. Oslobodení boli od robotných povinností. Vo všetkých obciach (lovili) zabíjali ďalšie divé zvieratá, líšky, vlky, kuny, ktoré odovzdávali na hrad. Za líšku a kunu dostávali 18 denárov, za vlčiu kožu 90 denárov. Mešťania disponovali slobodou lovu a rybolovu, nie ale na úkor hradu.

Ďalšia časť urbára popisuje osadenstvo hradu (*Familia arcensis*), jeho pracovnú náplň či odmenu.

Tabuľka č. 6. Osadenstvo hradu Lubovňa (*Familia arcensis*)

Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad	Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad
<i>Vice Capitaneus</i>	podstarosta	<i>Pastor ovium</i>	pastier oviec
<i>Magister Canalium siue aque ductor</i>	majster pre vodu-vody, kanály	<i>Pastor qui pascit Capras</i>	pastier kôz
<i>Vietor</i>	debnár	<i>Pastor qui armenta et vacca pascit</i>	pastier dobytka a kráv
<i>Vigiles sunt duo arcenses</i>	dvaja hradní strážcovia	<i>Pastor qui vepres siue porcos pascit</i>	pastier sviň

⁹ <[https://www.cs.wikipedia.org/wiki/Holba_\(jednotka\)](https://www.cs.wikipedia.org/wiki/Holba_(jednotka))>.

¹⁰ MAREK, Miloš: *Slovník středověké a novověké latinčiny na Slovensku*. Trnava 2017, s. 721.

Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad	Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad
<i>Sunt alii duo</i>	ďalší dvaja strážcovia	<i>Coctor Ceriuisiae</i>	pivovarník
<i>Hospes sive pater familias</i>	hospodár	<i>Lignator</i>	drevorubec
<i>Currifer</i>	povozník	<i>Mater familias</i>	hospodárka
<i>Curator boum</i> [recte: bovom]	opatrovateľ kráv	<i>Duae ancillae</i>	dve slúžky

Kazateľ z mesta (*Praedicator ex Civitate*), t.j. evanjelický kňaz zo Starej Lubovne mával na hrade každý piatok kážeň a dostával dvadsiatok zo všetkých plodov, ale za starostu Gašpara Maciejowského (1583 – 1591) to bolo zakázané a žiadne plody nedostával. Uvedený záznam dokumentuje skutočnosť, že v osemdesiatych rokoch 16. storočia pôsobili v Starej Lubovni evanjelickí kňazi. Predpokladá sa, že protestantizmus sa presadil v okolí Starej Lubovne a Podolínce za pôsobenia starostu Mikuláša Maciejowského (1564 – 1574).¹¹ Šoltýsi striedavo každý deň chodievali na hrad pre nariadenia, ktoré následne vykonávali vo svojich obciach.

Mesto Stará Lubovňa (*Oppidum Lyblow*) každoročne na sviatok sv. Martina alebo potom dávala na hrad 200 gbelov ovsu a 100 jačmeňa, okrem gbelov, ktoré boli odpustené. Rovnako mesto Hniezdne (*oppidum Knizen*) odovzdávalo v tomto čase každoročne 200 gbelov ovsu a 100 gbelov jačmeňa. Rovnako mesto Podolínec (*Civitas Podalin*) 100 gbelov jačmeňa a 200 gbelov ovsu. Ovos dávala na hrad Chmeľnica (*Hopfgarth*) – 200 gbelov za 12 zlatých, Forbasy (*Farkas*) – 100 gbelov za 6 zlatých, Nižné Ružbachy (*Ruzpach inferior*) – 150 gbelov za 9 zlatých, Vyšné Ružbachy (*Ruzpach Superior*) – 150 gbelov za 9 zlatých, Kamienka (*Kamien*) – 200 gbelov za 12 zlatých, Jarabina (*Jarzebina*) – 100 gbelov za 6 zlatých.

Prameň spomína skutočnosti z právnej oblasti (odvolávacie inštancie), keďže predstavitelia miest (richtári) a obcí (šoltýsi) na zálohovanom území riešili rozličné právne záležitosti (spory). Rovnako mestá Provincie XIII spišských miest (*Tredecim civitates*) disponovali v oblasti práva svojimi slobodami. Pri rozhodnutí richtára (*Judex*) sa bolo možné odvolať k vyššej inštancii, ktorou bol provinčný gróf (*Comes*), ďalej pri rozhodnutí grófa k úradníkom hradu Lubovňa (*ad Officiales arcis Liblow*) alebo k spišskému starostovi (*capitaneus*), ak bol prítomný, pri

¹¹ TRAJDOS, M. Tadeusz: Reformacja i kontrreformacja na Spiszu. In: Gładkiewicz, Ryszard – Homza, Martin (eds.): *Terra Scepusiensis*. Wrocław–Levoča 2003, s. 474.

rozhodnutí spišského starostu ku kráľovskému majestátu (*ad Regiam Maiestatem*) ako najvyššej odvolacej inštancii. Rovnako mestá Podolíne, Hniezdne a Stará Lubovňa disponovali v oblasti práva určitými právomocami (slobodami). Odvolacou inštanciou bol spišský starosta, resp. úradníci hradu, potom kráľovský majestát. Prameň popisuje aj postup pri riešení právnych záležitostí (sporov), ktoré sa týkali poddaných. Pri riešení právnych úkonov (sporov) sa vychádzalo z Magdeburského práva (*Jus Scriptum Magdeburgense*).

V záverečnej časti sú opäť uvedené funkcie, pracovné náplne a odmeny ďalších osôb pôsobiacich na hrade.

Tabuľka č. 7. Osadenstvo hradu Lubovňa (*Familia arcensis*) – II. časť

Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad	Originálny záznam pracovnej pozície	Preklad
<i>Notarius sive Provisor</i>	notár alebo správca	<i>Clauigero</i>	kľučiar, komorník
<i>Burggraffius</i>	kastelán, hradný kapitán	<i>Pistor</i>	pekár
<i>Pixidarius</i>	puškár	<i>Coquus</i>	kuchár
<i>Puero qui Tympanas pulsant</i>	chlapec – bubeník	<i>Portitor</i>	vrátnik

K trom najvýznamnejším pozíciám spomedzi osôb, ktoré sú uvedené medzi osadenstvom hradu v Lubovni patrili: podstarosta, notár – správca a kastelán. Notár – správca mal na starosti záležitosti týkajúce sa Provincie XIII spišských miest.¹² Podstarosta dostával plat štvrťročne vo výške 25 toliarov, ďalej desiatok plodín z Chmeľnice etc., teda za rok v priamej platbe peniazmi zarobil 100 toliarov. Notár, resp. správca trinástich miest dostával za rok plácu vo výške 50 toliarov, štvrťročne po 12 ½ toliara, plodiny dostával z Forbás, etc. Kastelán zarábal ročne 24 zlatých, každý štvrťrok po 6 zlatých. Prameň je cenný aj tým, ako sa už uviedlo, že obsahuje popis pracovnej náplne, nielen odmenu za prácu. Napríklad chlapec – bubeník dostával štvrťročne 1 ½ zlatého, stravu, pitie, šaty a topánky. Počas dní mal bdieť (strážiť) na veži a ak prichádzali jazdci k hradu, mal dať signál trúbkou. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že odmena pre personál hradu sa spravidla skladala z finančnej čiastky a naturálií.

¹² Porovnaj MAŁECKI, Jan (ed.): c. d., s. 187. *Provisor oppidorum tredecim, który jest i pisarzem zamkowym*.

Z hľadiska vývinu verejnej správy na zálohovanom území stojí za pozornosť skutočnosť, že pri porovnaní súpisu výnosov a príslušenstva z obdobia okolo roku 1586 s lustráciou z roku 1564 sa už nespomína hrad v Podolínci, ktorému ešte v roku 1564 podliehali obce Vyšné a Nižné Ružbachy a kde rovnako pôsobili úradníci a ďalšie osadenstvo.¹³ Znamená to, že medzičasom, pred rokom 1586 za pôsobenia starostov z rodu Maciejowských došlo k zjednodušeniu správy na zálohovanom území. Týmto spôsobom sa podarilo pomerne presne určiť obdobie straty významu hradu v Podolínci v správe zálohovaného územia, čo zároveň znamenalo vzrast významu pozície Lubovnianskeho hradu. Terminologicky, z hľadiska názvu spravovaného panstva, je pre obdobie okolo roku 1586 primerané používať spojenie ľubovnianske hradné panstvo.

Záver

Dokument obsahujúci súpis výnosov a príslušenstva hradu Lubovňa vznikol okolo roku 1586, keď pozíciu spišského starostu vykonával Gašpar *Maciejowski*. Patrí k najvýznamnejším prameňom k hospodárskym dejinám a dejinám správy na zálohovanom území z obdobia 16. storočia, ktorej centrom bol Lubovniansky hrad. Dokumentuje rozsah záväzkov jednotlivých sídiel voči Poľskému kráľovstvu, ktoré sa vykonávali prostredníctvom poľskej správy na hrade Lubovňa. Keďže spišskí starostovia sa zriedkakedy zdržiavali na Spiši, vykonávanie poľskej správy zálohovaného územia vykonával najmä podstarosta v súčinnosti s kastelánom a notárom, ktorý bol zároveň správcom Provincie XIII spišských miest. Spomínaná provincia tvorila hospodársky najvýznamnejšiu časť zálohovaného územia a plynuli z nej najvyššie príjmy (dane a pod.). Dokument popisuje výšku cenzu i iných záväzkov z Provincie XIII spišských miest a miest Podolínec, Stará Lubovňa a Hniezdne, realizovaných v určitých termínoch. Záväzky dedín ľubovnianskeho panstva vyplývali z ich právneho zaradenia. Časť z nich sa riadila nemeckým právom (*villae Germanorum*). Patrili medzi ne: Chmeľnica, Nová Lubovňa, Forbasy, Nižné Ružbachy a Vyšné Ružbachy. Tieto obce platili *cenzus*, odovzdávali naturálie, ako aj vykonávali práce. Časť obcí na ľubovnianskom panstve sa riadila valašským právom (*villae Ruthenicae*). Patrili medzi ne: Jakubany, Kamienka, Jarabina a Litmanová. Tieto obce platili *cenzus*, odovzdávali naturálie, vykonávali práce (o. i. doručovanie listov do Uhorska, na Spiš a do Poľska). Litmanovej

¹³ MAŁECKI, Jan (ed.): c. d., s. 184–185, 189–190.

v tomto čase uplynuli slobodné roky a dokument uvádza, že „už môže podliehať záväzkom a prácam ako iní.“ Lacková, ktorá predtým patrila Šimonovi Gładiszovi, podliehala opäť hradu a bola v prenájme istého Rostoczkého. Poslednou, najmenšou sídelnou jednotkou na ľubovnianskom panstve bola krčma Kremná (*Krompach Taberna*), ktorá sa nachádzala na ceste zo Starej Lubovne do Poľska. Uvedený výpočet sídelných jednotiek prezentuje stav osídlenia ľubovnianskeho panstva v období okolo roku 1586 (10 dedín). Zároveň dokumentuje skutočnosť, že priestor údolí potokov Hraničná či Sulín nebol ešte v tomto čase osídlený. Dokument popisuje osadenstvo hradu, názvy jednotlivých zamestnaneckých pozícií, pracovnú náplň, rozsah odmien v peniazoch či naturáliách. Časť osôb bývala na hrade, časť na majeri pod hradom. Každodenný výkon správy riadili podstarosta v súčinnosti s notárom – správcom Provincie XIII spišských miest a kastelánom (veliteľom) hradu. Na hrade bola prítomná stála vojenská posádka. Duchovné záležitosti zabezpečoval evanjelický kňaz zo Starej Lubovne (piatkové kázne na hrade). V doterajšej odbornej spisbe sa pre pomery na zálohovanom území zo 16. storočia využívali najmä údaje z lustrácie z roku 1564, ktorá vyšla tlačou v roku 1964 z pera J. Maľeckého. Súpis príjmov a príslušenstva hradu Lubovňa z obdobia okolo roku 1586 významným spôsobom obohacuje poznanie hospodárskych, správnych, sídlištných či právnych pomerov zálohovanej časti Spiša v 16. storočí.

Summary

On the Dating and Content of the 16th-century Register of Obligations and Incomes of the Castle in Lubovňa

The register of incomes and obligations belonging to L'ubovňa castle is one of the most important sources useful in studies on the economic relations in the 16th century in the pledged part of Spiš to Poland. The wrong dating of the time it came into existence by the National Archives of Hungary in Budapest (to the 17th century) caused the register to be abandoned and not previously used, whereas it illustrates the obligations of particular Spiš settlements subordinated to the Kingdom of Poland implemented on its behalf through wardens of the Lubovňa castle. Kasper Maciejowski was a Spiš starost at that time. The settlements obliged to discharge obligations may be divided into three groups. The first was formed by the union of XIII Spiš Towns, the second group included Podolinec, Stara Lubovňa and Hniezdne the third group consisted of villages belonging to the castle

in Ľubovňa. Those places were ruled according to German (*villae Germanorum*) or Vlach (*villae Ruthenicae*) law. The register documents the process of losing the position of the main town by Podolinec and the growth of importance of the castle in Ľubovňa.

Tekst zródłowy*

Or.: Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest, *Urbaria et conscriptiones*, E 156, Fasc. 112, č. 57.

[p. 2] Reditus et pertinentia omnia ad arcem Lyblow¹

Primo tredecim oppidani censum pendere tenentur ter in anno ad quemlibet terminum aureos numero 1 000 nunc defalcatis defalcant[um] solvunt pro festo sancti Joannis 1 360 fl[orenis], similiter ad festum sancti Martini. Tertio dimidia quadragesima.

Summa facit in anno 4 080 fl[orenos].

Datis censibus ab omnibus aliis oneribus, datis et quibuscunque exactionibus iuxta conventum privilegiorum ipsorum omnino sunt immunes.

Podalin [*sic*]²

Civitas Podalin solvit ad festum Pentecostes flor[enos] Polon[icos] 62. Similiter ad festum sancti Martini, facit in anno 124 flor[enos] Polon[icos]. Censu soluto ab omnibus oneribus sunt liberi.

* Za kontrolu a opravu prepisu latinského textu ďakujem Prof. dr hab. Ryszardovi Grzesikovi z Poznane.

¹ Hrad Ľubovňa.

² Podolinec.

Gniazda³

Oppidum Gniazda dat census bis in anno ad festum Pentecostes 62 fl[orenos] Hung[aricos]. Similiter ad festum sancti Martini facit 124 fl[orenos]. Hi tenentur 40 cub[ulos] avenae arcensis conserere, demetere et invehere. Item unam diem metere foenum, et deinde in arcem vehere: alias sunt ab omnibus laboribus liberi.

Lyblow

Oppidum Lyblow tribus terminis in anno suos persolvunt census pro festo sancti Geor[gii] 51 fl[orenos], den[arios] 27 solent dare. Similiter ad festum sancti Jacobi. Deinde ad festa Natalis Christi, facit in anno Polon[icos] flor[enos] 153, den[arios] 81.

[p. 3] Item ad festum sancti Geor[gii] solent dare flor[enos] 16. Pro usu sylvarum et pascuarum post arcem quamvis haec exactio aliquot saltem ante annis inique ipsis est imposita.

Villae German[orum]: Hopgarth,⁴ Nouolyblow,⁵ Farkas,⁶ Inferior Ruzbach⁷ et superior,⁸ tres solvunt census in anno. Semel pro festo sancti Joannis Baptistae flor[enos] 30 Polon[icos]. In festo sancti Martini et in media quadragesima similiter, facit in anno fl[orenos] 90 Polon[icos]. Idem pagi dant ad festum sancti Georgii flor[enos] Pol[onicos] 21, den[arios] 21, quam solutioni vocant antiquitus *vaiennam* sive militarem. Eadem villae dant ad festum sancti Jacobi fl[orenos] hung[aricos] 10, den[arios] 40 quos vocant *Wocznich*. Item ad festum Noui Anni iidem solvunt flor[enos] hung[aricos] 10, den[arios] 40 quos vocant *Drenovich*.

Jacubian⁹

Ista villa Ruthenica ad festum sancti Martini solvit census flor[enos] 30 Polon[icos]. Item ad festum Pentecostes solet dare flor[enum], 1 den[arios] 4.

³ Hniezdne.

⁴ Chmelnica.

⁵ Nová Lubovňa.

⁶ Forbasy.

⁷ Nižné Ružbachy.

⁸ Vyšné Ružbachy.

⁹ Jakubany.

Kamyen¹⁰

Ista villa Ruthenica dat censum in festo Pentecostes flor[enos] 15 Pol[onicos]. Item flor[enum] 1 hung[aricum], den[arios] 4.

Jarzebina¹¹

Villa Ruthenica dat censum in festo Pentecostes flor[enos] Pol[onicos] 8. Item flor[enum] 1, den[arios] 4.

Lethmanova¹²

Ista villa Ruthenica fundata est circiter annos 16, habuit libertatem usque ad hoc tempus. Iam potest subiici censibus et laboribus ut aliae.

Krombach Taberna¹³

Dabat censum in festo sancti Martini flor[enos] 3 hung[aricos].

[p. 4] Molendina

Gnyazda dat ex molendinis pro anno farinae cub[ulos] 150, tritici cub[ulos] 5 et brasei hordeacei cub[ulos] 50.

Molendinator dat pro festo sancti Georgii flor[enos] 2 hung[aricos].

¹⁰ *Kamienka.*

¹¹ *Jarabina.*

¹² *Litmanová.*

¹³ *Zaniknutá krčma pri Kremnej.*

Lyblow

In Lyblow duo sunt molendina, ex uno dat molendinator farinae cub[ulos] 165, brasei hordeacei cub[ulos] 90, tritici cub[ulos] 10. In festo sancti Georgii fl[orenum] 1 H[ungaricum]. Alter dat farinae cub[ulos] 100, bras[ei] hordeac[ei] cub[ulos] quinquaginta, tritici cub[ulos] 5 et in festo sancti Georgii fl[orenum] 1 H[ungaricum].

Summa pecun[iae] facit flor[enos] 4 656, den[arios] 80.

In superiori Ruzbach vigesimam frugum ad arcem spectant. In inferiori nullae. Plebanus illas accipit.

Ex nouo Lyblow vigesimae similiter ad arcem accipiente.

Villani quoque per ordines solent omnes fruges tritulare etiam Ruthenici pagi, et inquilinae, non datur cibus, sed inquilinis datur ex Culina aliquid.

Villae Germanicae quoque dant annonam, certam summam quaelibet. Item olera, oua. Ipsi sculteti sciunt, quantum istae villae German[icae] omnes agros arcenses ad sationem praeparare et omnes labores agrestes perficere solent.

Villae Ruthenicae, ubi habentur ovium greges, vigesimam ab omnibus dare tenentur et quilibet illorum unum agnum et tres caseos. Item tres lodices istae tres villae dant. Unum vas bronzae. Quilibet pagus ab ovibus.

[p. 5] Villa Jacobian tenetur cum litteris currere quando opus est suis sumptibus in Hungar[ia] et Scepusium. Kamien et Jarzebina in Poloniam.

Parochi ex tredecim oppidis pro satione arcensi dant quolibet anno 150 Cub[ulos] siliginis, 50 tritici, 200 hordei, 100 avenae. Seorsim dant capitane[ei] arcis cub[ulos] 50 avenae et notario quoque 50 cub[ulos] avenae.

In Hopfgartt sunt duo agri, qui ad arcem spectant, ab illorum usu dant pro festo sancti Geor[gii] 1 fl[orenum] 50 den[arios]. Item aliqua est consuetudo, quod pagi circumadiacentes solent dare pro arcis necessitate quolibet anno avenam pro pecuniis quemlibet cub[ulos] per 6 den[arios].

Hopfgartt dat 200 cub[ulos]	Nouolyblow 200
-----------------------------	----------------

Jacobian 200	Kamien 200
--------------	------------

Inferior Ruzbach 150	Superior 150
----------------------	--------------

Farkas 100	Jarzebina 100
------------	---------------

Facit in sum[ma] 1 300 cub[ulos] per 78 fl[orenos]. Item quilibet rusticus in hoc districtu dat in arcem unum currum foeni in authumno.

Villa Laczkoua¹⁴ quae fuit D[omi]ni Simonis Glodis,¹⁵ in potestatem arcis redacta, hic solvere tenentur Rostoczky arendam fl[ore]nos] 50 ad festum Paschatis.

Praepositura Landacen[sis]¹⁶ cum suis omnibus pertinen[tiis] arensi jurisdictioni subiacebit [p. 6] Fabri lignarii cum in arce laborant tempore aestivali mag[ist]ro den[ari]os] 15, collaboratorib[us] per den[ari]os] 12 pro onere cuiuslibet dies persolvuntur. Tempore vero hyemali cum dies est brevis mag[ist]ro den[ari]os] 12, collabor[atoribus] den[ari]os] 9 solvuntur.

Inter milites pedites semper est faber servatus, qui pro necessitate arcis, omnia necessaria oportuit laborare; pro hoc labore, quolibet quartale anni, ipsi dati sunt den[ari]os] 90. Et cum laboravit, tum ex culina ipsi datus est cibus et cerevisiae una pinta. Cum non habuit quod laboraret, nil illi est datum, habuit suum stipendium, sicut alii milites habuerunt. Alii artifices in Civitate, si quid labora[ret], iuxta conventionem cum eis factam habuerunt solutionem. Sunt piscatores aliquot in Lyblow, Hopfgarth, Gniazda et Ruzbach, hi tenentur dare in arcem, quilibet die constituto unam mediam siue halbam piscium. Ex Hopfgarth feria quarta, ex Lyblow fer[ia] 6, ex Gniazda et Ruzbach feria 7. In aestate quoque omnes piscatores simul habent suum modum pisces capiendi cum catheris. Cum videtur tempus commodum.

Est quoque pagus ultra fluvium Popram¹⁷ in Polonia, pertinet ad Mussinam:¹⁸ Subrik.¹⁹ Iste utitur pascuis arcensibus, pro his dant trudas pisces certum numerum. Ipsi bene sciunt.

Telonium est in Lyblow. Illud ad fidem datum est. Iam vero hoc anno arendatum erat per flor[enos] 60 hung[aricos] absque lupulo, qui spectat ad arcis necessitatem.

Venatores siue sagitarii, qui feras insectantur sunt duo, [p. 7] in Jarzebina, illi feras omnes tenentur dare in arcem, quia exempti sunt a laboribus.

In villis omnibus quicumque occidit aliquam feram, vulpem, lupum vel mardurinem, tenetur eum dare in arcem. Pro vulpe et mardurina ipsi dantur den[ari]os] 18, pro lupina pelle den[ari]os] 90. Si est pulchra alias secundum valorem.

¹⁴ Lacková.

¹⁵ Šimon Gładysz zo Szymbarku, Polnej a Szymanowa erbu Gryf (Pobędze), hradný pisár (1561–1564), zaznamenaný v rokoch 1561–1581 (KURTYKA, Janusz: c. d., s. 528, pozn. 228).

¹⁶ Prepozitúra božohrobcov v Lendaku.

¹⁷ Rieka Poprad.

¹⁸ Muszyna.

¹⁹ Zubrzyk.

Venatio et piscatura oppidanis omnibus est libera, ne tamen fiat cum damno arcensi.

Familia arcen[sis] et solutio eiusdem

Vicecapitaneus habet salarium quolibet quartale anni tall[eros] 25. Item decimas frugum ex pago Hopfgarth, muletas quoque minores, quae non excedunt supra 3 flor[enos]. Ex hoc districtu maiores D[omi]no Capitaneo cedunt ubique. Item sex equos intertenebat, ad quos incipiendo a festo sancti Michaelis usque ad festum sancti Geor[gii] qualibet die dabantur^a cub[ulos] 2 avenae. De foeno quantum opus erat. A festo sancti Georgii usque ad festum Michaelis saltem ad unum equum illi datur avena, id est triduo unum cub[ulum]. Debet habere suos duos servitores et unum curriferum et puerum. Si non habetur uxorem, si est uxoratus, gynaeceum eius vivit ex gratia D[omi]ni Capitanei. Vestes aliquando sibi sunt datae, aliquando nullae. ^b-Magister canalium siue aquae ductor, cum aqua deficit procurat ut currat, datur ei auxilium ex arce, hic nullum habuit salarium-^b. Utebatur agris arcensibus [p. 8] pro mercede. Cum vero novas canales facit, tum ei solvitur a qualibet den[arios] 3. Item cum laborat, datur ei cibus et potus.

Vietori pro qualibet re solvitur quidcunque parat.

Vigiles sunt duo arcen[ses] his quolibet quartali dabantur flor[enus^c] unus den[arios] 35. ^d-Una vestis alba duo par[ia] ocrear[um] vel den[arios] 36 ad ipsas & ad-^d. Duo paria calceor[um] per den[arios] 18, cibus et potus. Horum est officium, ut noctu vigilant per vices, et in die ad quoscunque labores culinarios^e ipsos solebant uti. Sunt alii duo, quibus villani solvunt saltem, quod eis datur ex Culina cibus et potus, hi quoque per vices vigilant et clamant, sicut alii, et in Culina laborant.

Hospes sive pater familias in allodio accipit quolibet quartali den[arios] 90, unam vestem rubeam et albam, ad calceos per annum flor[enum] 1 den[arios] 8, cibum et potum. Officium est eius in allodio procurare omnia, currus instrumenta omnia. Item pecora, labores et reliqua omnia.

Familia suo iussu officium faciat.

^a *Dopísané na okraji.*

^{b-b} *Na okraji poznámka: Ut sequitur in signo, ako aj znak ##.*

^c *Správne koho čo? florenum, v acc, ale vtedy unum.*

^{d-d} *Dopísané na okraji.*

^e *Dopísané na prečiar knutom slove Sylvanos.*

Currifer in allodio similiter den[arios] 90, ad calceos unum flor[enum] den[arios] 8, albam vestem, cibum et potum. Hic cum equis allodii, quos ipse curat, omnia necessaria ducit in arcem ex molendino.

Curator boum [*sic*], qui etiam cum illis laborat quolibet quartali habet den[arios] 36, et unum par calceorum quolibet quartali, facit in anno flor[enum] 1 den[arios] 8, cibum et potum signa ducit ex sylva sub arcem et in allodium. [*p. 9*] Pastor ovium, qui curat et mulget oves quolibet quadrante habet flor[enum] unum, cibum et potum. Item den[arios] 36 per annum ad calceos. Pastor qui pascit capras per annum, et hircos ad mactandum, habet per aestatem flor[enum], unum cibum et potum. Pastor qui armenta et vaccas pascit habet per quadrantem anni den[arios] 45 et unum par calceor[um] fac[it] per annum flor[enum] 1 den[arios] 8, vestem albam. Item cibum et potum.

Pastor qui vepres siue porcos pascit, habet quolibet quartale anni den[arios] 36, unum par calceorum sicut alii omnes, vestem albam, cibum et potum.

Coctor ceruisiae accipit quolibet quadrante flor[enum] unum den[arios] 53, duas vestes per annum rubeam et albam, et de qualibet coctura cerevisiae pro sua necessitate parvum vasculum cerevisiae et foeces. Cogitur ipsemet facere braseum ex hordeo et quantum opus est cerevisiam coquere, datur ei cibus.

Lignator qui ibi ligna secat et in coquenda cerevisia iurat, habet salarium sicut coctor ipse cerevisiae.

Mater familias in allodio ad quadrantem habet den[arios] 80, septem ulnas panni rubei et quatuor paria calceorum qui faciunt per annum den[arios] 90, cibum et potum. Eius est curare pecora omnia, quae sunt in allodio conficere caseos et butyrum, cibum et potum habet ex arce.

[*p. 10*] Duae ancillae quae ipsam iuvant habet quaelibet per den[arios] 25 ad quartale, quatuor paria calcearum fac[it] den[arios] 90, cibum et potum et cuilibet per 7 ulnas panni rubei Görlicensis²⁰. Praedicator ex Civitate qualibet feria 6 habuit concionem in arce militibus et datae sunt ei 20 „vigesima“^a omnium frug[um], sed sub dominio Domini Casparis^b Marczyewsky²¹ est prohibitus nec fruges ei datae sunt.

^a Slovo nadpísané.

^b Posledné písmeno ,s' dopisane =.

²⁰ Görnitz, Gorlicium = Zgorzelec (MAREŠ, Jan: *Latinsko-český slovník pro genealogy*. Praha 1996, s. 57).

²¹ Gašpar Maciejowski erbu Ciołek, spišský starosta v rokoch 1583–1591 (KURTYKA, Janusz: c. d., s. 529).

Sculteti per ordinem quotidie unus veniat in arcem, ut si quid mandandum sit ad villas, ipsi^a exequantur.

Oppidum Lyblow causa decima[rum] quotannis pro festo sancti Martini vel post solet dare in arcem 200 cub[ulos] avenae et 100 hordei minus aliquot cub[ulos] qui defalcant[ur] illis, qui habent libertates regias. Quamvis et haec exactio violenter contra decretum regium ipsis est imposita.

Oppidum Knizen similiter dat integre eodem tempore quotannis 200 cub[ulos] avenae, 100 cub[ulos] hordei. Similiter et civitas Podalin [*sic*] 100 hordei et 200 cub[ulos] avenae.

Benedictus Trabant in Civitate curabat apes [*sic, recte: apicem*]. Bombardis vulpes occidit et laniaturam quoque arcensem curavit. Auenam in arcem debent dare villa Hopfgarth 200 cub[ulos] per fl[orenos] 12, Farkas 100 cub[ulos] per fl[orenos] 6, Ruzpach inferior 150 cub[ulos] per fl[orenos] 9, Superior 150 cub[ulos] per fl[orenos] 9, [*p. 11*] Kamien 200 per 12 fl[orenos], Jarzebina 100 cub[ulos] per fl[orenos] 6.

Johannes Kraus²² debet sibi accipere pro sua pecunia ex novo Lyblow 200 cub[ulos]. Item illas decimas suas, quas ibi habet, debent ei rustici extriturare, et debet sibi illas pacifice accipere cum straminibus et paleis. Pro illa avena ex pagis superius notatis cub[ulos] 1 100 &^b debent dari rusticis f[loreunos] 66. Haec pecunia ab oppidanis in Knyasda^c exigenda erit vest[igium?]. Census quem solent dare pro festo Pentecostes, victi flor[enos] 62 datis pecuniis, debent quietari^d super inde.

Tredecim Civitates in iudiciis habent suas libertates, cuiuslibet oppidi iudex primo debet causas controversas discutere. Si^e lata sententia pars altera iniuriam putat, appellat ad comitem ipsorum, a comite ad officiales arcis Liblow, vel domini Capitaneum si est praesens. A domino Capitaneo ad Regiam Maiestatem.

^a Posledné písmeno ,s' prečiarknuté.

^b Abrevácia na ,et' nadpísaná.

^c Opravené z Gyasda.

^d Posledné písmeno ,i' opravené z ,e'.

^e Po slove prečiarknuté ,se'.

²² Ján Krausz, notár a správca 13 spišských miest. V prameni z roku 1583 vystupuje ako Joannes Kraus arcis Lublyo provisor (SZELESTEI, N. László: *Bél Mátyás kéziratok hagyatékának katalógusa*. Budapest 1984, s. 146), v roku 1590 ako Johannes Kraus Arcis Lublo et XIII. Oppidorum provisor, resp. Johannes Kraus Arcis Lubloviensis et XIII. Oppidorum Scepusii ad regnum Poloniae spectantium Provisor (SZABÓ, András: *Johann Jacob Grynaeus magyar kapcsolatai*. Szeged 1989, s. 18, 21), v roku 1595 v podobe Iohannes Kravs arcis Lublo et XIII oppidorum provisor (REZIK, Ján – MATTHAEIDES, Samuel: *Gymnaziológia. Dejiny gymnázií na Slovensku*. Bratislava 1971, s. 309; SZABÓ, András: A Magyar későhumanizmus történetéhez. In: GALAVICS, Géza – HERNER,

Similiter Civitas Podolin^a, oppida Gniazda et Lyblow habent suas libertates etiam gravissimas et criminales causas diiudicandi iniuriatus appellat ad dominum Capitaneum vel officiales: post ad Regiam Maiestatem. Reus inventus post appellationem arbitria poena subiacet domini Capitanei.

[p. 12] Officium huius est providere omnia, qua spectant commodum et sustentationem arcis iusto tempore mandare ut res familiares tam in campo quam in allodio recte procurentur. Causas quoque controversas inter subditos, quae ad ipsum per appellationem deferuntur cognoscere et discutere, si non sunt magnae. Si vero sunt graves, debet convocare iudices locorum, scultetos et alios bonos, et sic bono iudicio iuxta aequitatem et ius scriptum Magdeburgense²³ discutere. Ab hoc fiunt appellationes causarum ad superiorem Capitaneum et post ad Regiam Maiestatem.

Notarius sive provisor habet in anno tall[eros] 50 quolibet quartali 12 ½. Intenet tres equos, ad quos dantur a festo sancti Michaelis qualibet die unus^b, cub[ulum] avenae usque ad festum sancti Georgii. Foenum quantum opus est. Aliquando vestes, sicut et vicecapitaneus dec[imas] frugum ei dabantur in Farkas. Officium eius est omnes proventus pecuniarios excipere a subditis et ad necessitates arcis consuetas exponere, iuxta voluntatem domini Capitanei. De quibus rationes facere tenetur. Item scripturas scribere, ubi opus est, iudiciis grauioribus interesse, et ut plurimum iura civium et privilegia sibi debent esse curae. Ad comitia proficisci cum iussu et voluntate mag[istratis], et iudiciis peregrinis ubi aguntur eae subditorum, interesse sumptibus domini Capitanei superioris.

Burggraffius [*sic!*] habet in anno flor[enos] 24, quolibet quartali 6 fl[orenos] sicut et reliqui pedites omnes. Propter quod hic ex mensa Domini vivit, illi suis sumptibus pannum quoque annum ad unam vestem Lugdensem²⁴ habet. Officium eius est ut inviliget portam Trabantos ad vigiliis ordinarias disponat, de laboribus arcensibus quoque sit sollicitus milites absentes puniat. Habuit hic quoque duos equos, quos intertenuit. Sediam ab aliquot annis ipsi non est concessum.

János – KESERŰ, Bálint (eds.): *Collectanea Tiburtiana: tanulmányok Klaniczay Tibor tiszteletére*. Szeged 1990, s. 228), v roku 1596 ako Johannes Krausius arcis Lüblo et 13. Oppidorum hujus regionis provisor, v roku 1598 ako Johannes Kraus arcis Liblo et 13. Oppidorum in hoc regni Ungariae Comitatu Scepusiensis sitorum, sed hypotheca jure ad regnum Poloniae pertinentium Provisor (SZABÓ, András: c. d., s. 38, 42).

^a *Opravené z Padalin.*

^b *Musí byť unum.*

²³ *Magdeburg.*

²⁴ *Lugduna = Leyden* (MAREŠ, Jan: c. d., s. 75).

Pixidarius quolibet quartali anni habuit 7 ½ flor[enos] Hung[aricos] salarium^a facit ad annum fl[orenos] 30 et liberam mensam. Eius officium est [p. 13] providere et curare tormenta et pixides, pulvere et globi nunquam in eius fuerunt potestate, sed in vicecapitanei lubicinatori, quolibet quartali quinque tall[eros] dati sunt cibus et potus. Puero qui Tympanas pulsatur ad quartale fl[orenum] 1 ½, cibus et potus, vestes et calcei. Hic praefata die invigilavit in turii. Et cum aliquis venit eques ad arcem dedit signum per tubam.

Clauigero ad quartale anni flor[enum] 1 den[arios] 53 soluti sunt, una vestis rubea, cibus et potus. Huius officium erat, omnia victualia in sua potestate habere, et de omnibus quae accipit et distribuit dare rationem.

Pistori ad quamlibet anni quartam partem flor[enum] 1 den[arios] 53 pensi sunt. Item rubea vestis et alba per ulnas, sex pinsere panem eius est officium. Datur ei cibus et potus. Coquus quolibet quartali habuit flor[enum] unum den[arios] 53, unam vestem rubeam.

Portitor qui aperit et claudit quolibet quartale flor[enum] 1 den[arios] 26, cibum et potum. Item unam vestem rubeam.

Bibliografia

Źródła drukowane

Małecki J., (ed.): *Lustracja województwa krakowskiego 1564*. Warszawa 1962.

Literatura

Beňko J., *Osídlenie severného Slovenska*. Košice 1985.

Kurtyka J., *Starostwo spiskie (1412–1769/70)*. In: Gładkiewicz R., Homza M., (eds.): *Terra Scepusiensis*. Levoča–Wrocław 2003.

Marek M., *Slovník stredovekej a novovekej latinčiny na Slovensku*. Trnava 2017.

Mareš J., *Latinsko-český slovník pro genealogy*. Praha 1996.

Rezik J., Matthaoides S., *Gymnaziológia. Dejiny gymnázií na Slovensku*. Bratislava 1971.

Szabó A., *Johann Jacob Grynaeus magyar kapcsolatai*. Szeged 1989.

Szabó A., *A Magyar későhumanizmus történetéhez*. In: Galavics G., Herner J., Keserű B., (eds.): *Collectanea Tiburtiana: tanulmányok Klaniczay Tibor tiszteletére*. Szeged 1990.

^a Slovo dopísane na okraji.

Szelestei N. L., *Bél Mátyás kéziratok hagyatékának katalógusa*. Budapest 1984.

Trajdos, M. T., Reformacja i kontrreformacja na Spiszu. In: Gładkiewicz. R., Homza M., (eds.): *Terra Scepusiensis*. Wrocław–Levoča 2003.

Vojtas J., *Z minulosti križovníckeho prepoštva v Lendaku*. In: *Spiš. Vlastivedný zborník*, 1, 1967.

<[https://www.cs.wikipedia.org/wiki/Holba_\(jednotka\)](https://www.cs.wikipedia.org/wiki/Holba_(jednotka))>, [dostup 26.05.2020].